

Commentaar van STAP op wetsvoorstel tot wijziging van de Drank- en Horecawet.

Uitgangspunt van STAP:

STAP gaat ervan uit dat het nieuwe wetsvoorstel moet bijdragen aan een verdere afname van de alcoholproblematiek in Nederland. Dat doel wordt volgens de Wereldgezondheidsorganisatieⁱ het beste bereikt als er ingezet wordt op de volgende beleidsmaatregelen die betaalbaar, uitvoerbaar en kosteneffectief zijn:

- I. Alcohol wordt minder gemakkelijk verkrijgbaar
- II. Alcohol wordt duurder
- III. Alcoholreclame wordt beperkt op basis van wettelijke regelgeving

I. Wat zegt het nieuwe wetsvoorstel over de verkrijgbaarheid van alcohol?

Positief:

*De nieuwe regels rond verkopen op afstand zijn een duidelijke verbetering t.o.v. de huidige regelgeving (**artikel 20a**). Er moet echter nog veel geregeld worden in lagere regelgeving. Deze regelgeving moet er snel komen. In de praktijk zien we nu een enorme toename van de mogelijkheid om alcohol telefonisch en online te bestellen en te laten afleveren.

*De handhaving van de leeftijdsgrens van 18 jaar door gemeenten kan door het wetsvoorstel effectiever worden. De nieuwe wet maakt het immers mogelijk minderjarige testkopers in te zetten bij het toezicht (**artikel 45**).

*Het doorgeven door volwassenen van drank aan een minderjarige in voor publiek toegankelijke ruimten (met name in de horeca en sportkantines) wordt strafbaar (**artikel 45a**). Het handhaven van deze nieuwe regel is niet gemakkelijk maar de norm achter de wet is duidelijk: je bestelt en koopt niet stiekem drank voor minderjarigen.

Negatief:

*De kans is zeer reëel dat er de komende jaren tal van kleine locaties bijkomen waar je ter plekke alcohol kunt drinken, zogenaamde mini-café's. De vloeroppervlakte-eis van horecalokaliteiten (nu minimaal 35m²) komt namelijk te vervallen (**wijziging artikel 10**). **STAP beschouwt dit voorstel van de nieuwe wet als onaanvaardbaar.** Zij vraagt zich af waarom de staatssecretaris dit wil omdat dit plan lijnrecht ingaat tegen de doelstelling van het Preventieakkoord en in strijd is met de beleidsadviezen van de WHO. De verkrijgbaarheid van alcohol zal in Nederland hierdoor sterk kunnen toenemen. Ook in

supermarkten en in andere winkels kunnen gemakkelijk ‘hokjes’ worden gecreëerd waar de gehele dag alcohol kan worden gedronken.

Gemeenten die dit niet willen kunnen volgens de nieuwe wet in een verordening minimum vloerooppervlakte eisen instellen. En dat kan er toe leiden dat het in Nederland een ratje toe wordt: Gemeente A wil dat de beschikbaarheid van alcohol niet verder toeneemt en stelt een verordening in en gemeente B laat op allerlei plekken mini-café's ontstaan.

Toelichting

Op zich is een klein café geen probleem. Maar omdat er ook geen eisen meer worden gesteld aan scheidswanden betekent e.e.a. dat er overal café'tjes in hoekjes van winkelpanden kunnen komen, slechts gescheiden van het winkeldeel door een schotje of een hekje. In vrijwel elke winkel en supermarkt is wel een paar vierkante meter ruimte vrij te maken. Waardoor er toch mengformules zoals voorgesteld in de initiatiefwet van het Kamerlid Ziengs mogelijk zijn. Daar kunnen gemeenten vervolgens weinig tegen doen, want de Drank- en Horecawet kent het systeem van gebonden beschikkingen. Voldoet een vergunning-aanvrager aan de eisen, dan heeft hij recht op een horecavergeving. Zo is het voor retailers heel simpel een klein café te creëren (als nevenactiviteit of als dienst voor de gasten).

*De nieuwe wet maakt het mogelijk voor gemeenten om slijters toe te staan ná winkeltijd cursussen en proeverijen te organiseren (**artikel 25e**). Slijterijen krijgen zo veel mogelijkheden in de avonduren “horecaatje” te spelen. Ook de ratio achter dit voorstel is, gegeven de doelen van het Nationale Preventieakkoord, onduidelijk. De verkrijgbaarheid van alcohol wordt erdoor verruimd.

II. Wat zegt het wetsvoorstel over de prijs van alcohol?

Positief:

In de nieuwe wet wordt voorgesteld dat er landelijke regels komen t.a.v. prijsacties in supermarkten, levensmiddelenwinkels en web shops. Dit betekent dat tijdelijke kortingen op alcoholhoudende dranken van meer dan 25% niet meer mogelijk zijn. Wetenschappelijke studies geven aan dat prijsmaatregelen zeer effectief kunnen zijn om overmatige alcoholconsumptie te beperken. Het 25% voorstel ziet STAP als een eerste goede, maar bescheiden maatregel om tegen te gaan dat lage prijzen als lokmiddel worden ingezet om alcoholgebruik te stimuleren.

III. Wat zegt het wetsvoorstel over beperking van alcoholreclame?

Het voorstel zegt niets over de beperking van alcoholreclame. Dit ondanks het feit dat alcoholreclame de afgelopen jaren een enorme vlucht heeft genomen. Recente wetenschappelijke studies tonen dat in het bijzonder alcoholreclame via digitale media het alcoholgebruik onder minderjarigen sterk stimuleert. Ook staat vast dat de bestaande zelfregulering van alcoholreclame en alcohol sponsoring niet het gewenste

effect heeft en wetgevende regelgeving een betere bescherming van jongeren garandeert.

NB: in de huidige wet is de mogelijkheid opgenomen bij Algemene Maatregel van Bestuur in het belang van de volksgezondheid regels over alcoholreclame te stellen.

Overige opmerkingen over het wetsvoorstel van STAP

Artikel 1: Foutje

In artikel 1, derde lid, zou artikel 45 toegevoegd kunnen worden. In de vigerende wet zijn minderjarigen die alcoholhoudende drank aanwezig hebben in het **openbaar vervoer** niet strafbaar. STAP neemt aan dat dit een bestaande omissie is en stelt voor dit nu aan te passen.

Artikel 20: Toegangsverbod slijterij aanpassen

STAP vindt het onwenselijk dat het voor minderjarigen geldende **toegangsverbod tot slijterijen** zonder begeleiding van een 21-plusser wordt opgeheven. Dit om het probleem van de vader/moeder van 18, 19 of 20 jaar met een kinderwagen of kleutertjes aan de hand op te lossen (die mag zijn/haar kinderen niet mee de slijterij in nemen).

STAP stelt voor in dat artikellid de zinsnede “onder toezicht van een persoon van 21 jaar of ouder” te vervangen door “onder toezicht van een persoon van 18 jaar of ouder”.

Dit zou dan betekenen dat één of meer jonge bezoekers die onder de 18 jaar zijn niet in de slijterij aanwezig mogen zijn. Wel binnen mogen zijn 18-plussers en groepen waarvan tenminste één persoon 18 jaar of ouder is en die ook toezicht houdt op die groep.

Ouders van 18 jaar en ouder mogen dan binnen met hun kind. Jongere ouders niet.

Voordeel van het artikellid zoals STAP dat nu voorstelt is dat je de toelatingseis tot de slijterij (=waar je eigenlijk alleen komt voor alcohol) op 18 jaar houdt, wat een bevestiging is van NIX 18. Vanzelfsprekend blijft de plicht gehandhaafd om geen alcohol te verkopen zonder de leeftijd te verifiëren.

Artikel 24: Laat kinderen van 14 en 15 geen alcohol schenken

Het nieuwe vijfde lid maakt het mogelijk dat **leerlingen van 14 en 15 jaar** in het kader van een horecastage alcoholhoudende drank mogen schenken. Wij hebben kritiek op dat voorstel. Hiermee wordt immers de status van de leeftijdsgrens van 18 jaar ondergraven. Bovendien gaat het – zoals de memorie van toelichting ook terecht stelt – deels om kwetsbare leerlingen.

Wij vinden dat de leeftijd waarop drank schenken toegestaan kan worden tenminste 16 jaar dient te blijven. Het leren serveren kan ook met alcoholvrije dranken.

Utrecht, 3 december 2019.

ⁱ Global status report on noncommunicable diseases. Geneva, World Health Organization, 2010.